

Søe-Lieutenant-Selskabet.

Tirsdag den 21. Januar 1941 Kl. 19³⁰

Kommandørkaptajn *H. E. Foss*:
Kystdefensionen under Søværnsloven af 1937.

Kystdefensionen under Søværnsloven af 1937.

Mine Herrer!

I.

Siden Kystdefensionens oprettelse under Søværnet i 1932 har dennes Forhold kun enkelte Gange været foredraget her i Selskabet, og det har antagelig sin naturlige Aarsag deri, at kun et saa begrænset Antal Søofficerer paa Grund af Personelmangelen har kunnet afvæse til denne Tjeneste.

Indlærtid vil det være M. Herrer bekendt, at Kystdefensionens daværende Chef, Kontreadmiral Brian de Crèvecoeur for nogle Aar tilbage holdt et Foredrag i Selskabet om "Kystdefensionens Krigsberedskab"; dette behandlede meget indgaaende Tiden fra før Søværnsloven af 1937, og jeg har derfor ment at burde indskrænke mig til i aarede Træk at omtale Kystdefensionens Forhold i det Tidrum, der er forløbet siden 1937-Lovens Ikrafttræden.

Bestemmelserne i Lov om Søværnets Ordning af 1937 vedrørende Kystdefensionen lyder yderst lakonisk som følger:

"Kystdefensionen omfatter Søforter og Kystbefæstningsanlæg samt isvrigt Anlæg og Materiel til Kystdefensionens Brug"; hertil knytter sig Normalbudgettet, der i Henhold til Finansloven ansattes til 900.000 Kr., og for hvilket Beløb Kystdefensionen skal opretholdes i den Udtrækning det er muligt; til ekstraordinære Anskaffelser af Ammunition, Skyts m.v. ansattes yderligere et Beløb af 1,5 Mill. fordelt over en 5-aarig Periode.

Denne udelukkende af økonomiske Hensyn dikterede Ordning for Kystdefensionens Vedkommende blev den beskedne Frugt af Kystdefensionens 5-aarige Bestrebelse for at faa gennemført en virkelig forsvarlig Ordning, og det vil være paa sin Plads blot at nævne enkelte af Kystdefensionen fremførte Synspunkter under selve Forslags-Behandling.

II.

I Oktober 1936 blev Forsvarsministeren under et Besøg ved Kystdefensionen gjort bekendt med de af Chefen for Kystdefensionen i et Memorandum udfærdigede Betragtninger vedrørende Kystdefensionens Omraade, dens Opgaver og Tilstand i Almindelighed; hertil var knyttet et motive-

ret Forslag til Kystdefensionens fremtidige Normalbudget paa : 1,2 Mill. Kr., samt til ekstraordinære Anskaffelser m.v. til Afhjælpning af Hovedmanglerne: 1 Mill. Kr. aarlig i 5 Aar, ialt 5 Mill. Kr., et Budget som - ihvorvel det ikke kunde afhjælpe alle Mangler - dog vilde skabe Betingelser for en Ordning, som ogsaa Chefen for Kystdefensionen mente at kunne paatage sig Ansvaret for at administrere og i paakrævet Fald bringe til krigsmæssig Anvendelse.

Efter et Møde i Søværnskommandoen i November 1936, hvorunder Kystdefensionens fremtidige Stilling drøftedes, indsendte Kystdefensionen en Redegørelse, hvori i Hovedtrækkene opridsedes Linierne for en Ordning, som efter Søværnskommandoens Opgivende skulde baseres paa et Normalbudget paa 1,2 Mill. uden ekstraordinære Midler til Afhjælpning af de Hovedmangler, som allerede ved Overtagelsen fra Kystartilleriet var blevet paapeget.

Størstedelen af disse Mangler, der væsentligst faldt paa Kystdefensionens Søbefæstning, specielt Middelfrundsfort, var:

- at Kruttet var af meget høj Alder, og en Del, særlig til det svære Skyts, stod for Kassation,
- at en stor Del af Ammunitionen til det svære Skyts var umoderne og Ammunitionsbeholdningerne i det hele for ringe,
- at der manglede Luftskyts til Forternes Selvforsvar, Gasbeskyttelse- og Løgemateriel af enhver Art, samt brugelige Ildledelsesapparater, Meddelelsesmidler og delvis Projektormateriel,
- at en Del af det svære og mellemvære Skyts, Rekylgeværer og Haandvaaben var af utidsvarende Konstruktion, foruden at forekkelige Beholdninger var svundet ind uden at være blevet fornyet.

Bekostningen ved Udfyldning af nevnte Mangler var beregnet til ca. 9 Mill. Kr., altsaa et Beløb, som ikke stod i et rimeligt Forhold til, hvad man kunde forvente at faa tilstaaet. Ud fra de givne Forudsætninger ansaa Kystdefensionen det derfor for udelukket at kunne bevare denne i sit hidtidige Omfang og foreslog som en rationel Løsning at bortskære alt forældet Materiel, som ikke havde Mulighed for en Modernisering indenfor økonomisk forsvarlige Rammer.

III.

Disse var for Materiellets Vedkommende:

1. En Nedlæggelse af Taarbækfort med dets forvildede 29 cm (4 Stk.) og 12 cm (2 Stk.) Batterier,
2. En Kassation af det 29 cm (4 Stk.) Haubitsbatteri paa Flakfort,
3. En Kassation af det 12 cm (6 Stk.) Haubitsbatteri paa Hosedebattery, idet Batteriet da henlægges i 2. Krigsberedskab, indtil der kan afses Midler til en Erstatning med Fladbanskyts af tilstedeværende Beholdninger (evt. fra Flaadens Skibe),
4. En Kassation af det 12 cm Haubitsbatteri (2 Stk.) paa Masnedesfort, idet Fortet indtil videre henlægges i 2. Krigsberedskab, og endelig at
5. det 17 cm Batteri (12 Stk.) paa Middelgrundsfart stilles ud af Beredskab, indtil der kan afses Midler til Modernisering af Affutager og Fornyelse af Ammunition, idet Fortet da saalænge henlægges i 2. Krigsberedskab.

En saadan rationel Nedskæring vilde betyde en væsentlig Nedskæring af Kystdefensionens hidtidige Omfang til Fordel for den i saa høj Grad tiltrængte Modernisering af det Materiel, der virkelig var brugeligt; men Kystdefensionen undlod ikke ved denne Lejlighed at fremhæve, at de relativt smaa Beløb, der kunde afses hertil af et aarligt Budget paa 1,2 Mill. Kr. kun i ringe Grad og meget langsomt vilde være tilstrækkelige til en effektiv Afhjælpning af de tilstedeværende Mangler ved det Skyts, som blev tilbage, og som ved en ekstraordinær Bevilning een Gang for alle faktisk kunde have været sat i en forevarlig Stand. Her tænkte i første Instans paa Hovedartilleriet; Forternes egentlige Eksistensberettigelse, medens Spørgsmaalet om et effektivt Selvforsvar af Forterne mod Luftangreb maatte lades ude af Betragtning, til Trods for, at man klart erkendte og ogsaa pointerede, at det saavel af militære som af rent menneskelige Grunde maatte anses for "meget betænkeligt" - eller rettere - moralsk uforevarligt - at sende saa mange Mand, som der her var Tale om, ud paa et mod Luftangreb ganske udskættet og ubeskyttet Fort eller Batteri.

Hvad Personellet angaar ansaa Kystdefensionen det for udelukket at fremkomme med sine tidligere Forslag til en Personelordning, der ved en rationel Udvidelse af Befalingsmandsrammerne aabnede Mulig-

heden for en forsvarlig Besættelse af de vigtigste Poster med Søofficerer; thi med et saa begrænset Normalbudget som 1,2 Mill., uden ekstraordinære Bevillinger, fandtes ingen anden Udvej end i Fredstid at basere sig paa den hidtidige faste Stab af Søofficerer til Ledelse, Administration og Uddannelse, og under Mobilisering paa en større Reserve af Kystofficerer og Underbefalingsmand, tilvejebragt og uddannet efter de hidtidige Retningslinier.

I Februar 1937 forelaa Regeringens Forslag til Lov om Søværnets Ordning, og Kystdefensionen benyttede da sin sidste Chance til endnu engang at præcisere sine Synspunkter, der konkluderede i følgende afsluttende Udtalelse:

"Den i Lovforslaget angivne Ordning er af saa ringe Værdi, at den ikke vil kunne løse de påkrævede Opgaver paa en tilfredsstillende Maade, foruden at den i givet Fald kan bevirke en ikke ringe Risiko for Forternes Besætninger (Luft- og Gasangreb)."

Loven blev som bekendt vedtaget i Maj og var oprindelig tænkt som en Sanering af 1932 Loven; men enhver vil ikke have svært ved at bedømme denne Sanerings Betydning, naar man erindrer, at Kystartilleriet i sin Tid disponerede over 3,0 Mill. Kr., som i 1922 gik ned til 1,7 Mill. Kr., og Kystdefensionen ved Overtagelsen blev betroet det anseelige Beløb af c. 0,7 Mill. Kr. aarlig.

Som nævnt hjemlede Loven af 1937 i Realiteten ikke anden Beskjelse, end "at Kystdefensionen skulde opretholdes i den Udstrækning det var muligt", men i et af Marineministeriet senere tilstillet Direktiv, uddybedes nærmere, hvad der hermed var tænkt; saaledes bestemtes, at da Kystdefensionens Verker ikke kunde paaregnes opretholdt effektivt i deres nuværende Omfang skulde:

Taarbøksfort nedlægges (det overgik i 1938 til Søminevæsenet, og anvendes nu som Minedepot),

Det ekstraordinære Beløb af 0,3 Mill. Kr. aarlig anvendes til Fornyelse eller Anskaffelse af Ammunition, Skyts, Gasmasker o.l. Krigsmateriel, og endelig

at Kystdefensionen ved Udarbejdelse af fremtidige Budgetter maatte gaa ud fra, at Kystdefensionens Hovedopgave var Deltagelse i Københavns Forsvar mod Besiden, herunder at afgive Beskyttelse for Flaaden under Ophold i og ved København, og at forsvare planlagte Minespar-

ringer i Københavns Nærhed,
hvorfor Marineministeriet ansaa det for nødvendigt, at de 3 Søforter ved København opretholdtes saa effektivt som muligt saavel med Hensyn til Materielanskaffelser som Personeluddannelse.

Da jeg for ca. 2 Aar siden tiltraadte Tjeneste ved Kystdefensjonen, og - som det antagelig er gaaet de fleste Søofficerer, der hele deres Liv har tjent Kystflaaden - mødte uden større Forudsætninger for saglig at kunne vurdere Kystbefæstningens Forhold, dens Opgaver, Tilstand og mulige videre Udvikling, opfattede jeg dette af Marineministeriet tilstillede Direktiv i Forbindelse med den senere udstedte Instruks for Chefen for Kystdefensjonen som en Ordre, hvorefter man sig haver at rette, men tillige som en Anvisning, hvorved det klart tilkendegaves Kystdefensjonen ikke i den nærmeste Fremtid at indlade sig paa Løsning af Opgaver, der strakte sig ud over dens økonomiske Evne, idet man udfra Mottoet: Hellere lidt, men godt!, mente at maatte lægge Vægt paa en Sanering af de 3 Søforter og Kongelundsfort, som - trods deres nære Beliggenhed - dog repræsenterede en vis Kampkraft i Københavns Forsvar. De med saa megen Energi i Aarenes Løb fremførte Synspunkter for Tilvejebringelse af en virkelig Kystdefension, der ikke alene indskrænkede sig til de forhaandenværende fortifikatoriske Anlæg, men ogsaa omfattede Nyanlæg for at skabe en dybere Front, syntes ikke at have virket overbevisende paa Politikerne, der i dette for dem saa besværlige Forsvarsspørgsmaal ikke syntes at vilde drage nogen Lære af Udlandets Erfaringer paa dette Punkt, hvormeget de saa end blev presset af den militære Sagkundskab. Uden nogen Art af Bag-Klogskab kan man vel med en vis Berettigelse nu udtale, at var blot en Brøkdel af Kystdefensionens Forslag i Tide blevet bragt til Udførelse, og dette vilde have været en økonomisk overkommelig Opgave dengang, vilde mange af de Vanskeligheder, som opstod med Tilvejebringelsen af det strengt paakravede under Septemberkrisen 1938, og senere under Beredskabs- og Sikringsstyrke-Perioden i 1939-40 i høj Grad være afhjulpet. Dog dette skal jeg senere komme tilbage til!

III.

Lad os da betragte de faktiske Forhold ved Kystdefensjonen m.H.t. Krigsberedskabsstilstanden ved Udgangen af Aaret 1937, idet det forinden skal nævnes, at Kystdefensjonen hidtil har regnet med 3 Bered-

skabsgrader:

1. Krigsberedskab, hvorved forstås:

- at et Fort eller Batteri med forhaandenverende Armering i Løbet af 24 Timer vil kunne være kampklart,
- at det har tidsvarende Ammunition i passende Mængde,
- at Artilleriets Organisation er i Orden,
- at Artilleri-Personellet er uddannet i Skydning fra vedkommende Fort eller Batteri, og
- at Personeludsættelse til Krigsforhold er foretaget.

2. Krigsberedskab:

- at Artillerimateriel, Projektører og Maskinanlæg m.v. vedligeholdes, men at det enten er forældet og derfor mindre virkningsfuldt eller har saa væsentlige Mangler, at det ikke tilfredsstiller Kravene til 1. Krigsberedskab, men dog - omend i ufuldstændig Grad - repræsenterer en vis Kampværdi, f. Eks. har en vis Del af sit Artilleri mere eller mindre kampklart,

og udenfor Krigsberedskab:

- at heller ikke Kravene til 2. Krigsberedskab tilfredsstilles, idet det enten kan være midlertidig desarmeret p. Gr. af Osbygninger o.l.

Foruden Lynetten, der som Kommandostation er etableret hele Aaret, og hvor som bekendt intet Skyts forefindes, var:

Middelgrundsfort med Marineministeriets Bemyndigelse henlagt i 2. Krigsberedskab indtil Modernisering af det sv. og m.sv. Skyts, Omdannelse af Projektiler, Fornyelse af Krudt m.v. havde fundet Sted. I denne Periode var Fortet under Tilsyn af en paa Fortet boende Kyst-kaptajnsløjtnant.

Til Fortets Mobiliseringsbesætning paa 807 Mand var udsat uddannet Mandskab ved Kystdefensionen af Aargangene 1934 (6 - 12 cm og 3 - 75 m/m), 1935 (4 - 17 cm) og 1937 (3 - 30,5 cm) suppleret op med Mandskab fra Kystartilleriet.

Flakfort var som det eneste Fort under Kystdefensionen opført i 1. Krigsberedskab, men til denne Beredskabsgrad knyttede sig samme Mangler som ved de øvrige Forter og Batterier, nemlig Manglen paa moderne Ildledelsesmateriel, gæstetatte Beskyttelsesrum, Gasmasker, Staal-

hjelme, Karabiner, Haandgranater foruden de vitale Mangler som moderne Luftskyts og Projektorer.

Til Fortets Mobiliseringsbesætning paa 529 Mand var udsat uddannet Mandskab ved Kystdefensionen af Aargangene 1933 (4 - 12 cm) og 1936 (6 - 21 cm), suppleret op med Mandskab fra Kystartilleriet.

Dragørfort var henlagt i 2. Krigsberedskab under en Fortmeesters Tilsyn. Efter at de 4 - 35,5 cm K. var blevet fjernet i 1936 stod man nu overfor en planlagt Uddannelse til de 4 - 17 cm K., hvis Skudvidde lige var blevet foretaget ved at anbringe ballistiske Hætter paa Projektilernes Forpart.

Til Fortets Mobiliseringsbesætning paa 252 Mand var udsat kun delvis uddannet Mandskab ved Kystdefensionen af Aargang 1934 (4 - 17 cm og 4 - 12 cm), suppleret op med Mandskab fra Kystartilleriet.

Kongelundsfort henlægges udenfor Krigsberedskab. Det gamle 28,5 cm H. Batt. var bleven fjernet og Fortet stod overfor en Rekonstruktion og Omarmning med 4 - 15 cm fra Flaaden (H.F.).

Masnedfort, Borgstedbatteri og Lyngsbatteri var alle henlagt i 2. Krigsberedskab, hvert under Tilsyn af en Fortmeester. Omend Skyts og Ammunition til disse Forter og Batterier var til Stede, var Personeldannelsen hertil yderst mangelfuld, da Uddannelse ved Artilleriet ikke havde fundet Sted efter de ved Kystdefensionen senest indførte Ildledelsesmetoder. - Til Haarballebatteri - rekonstrueret i Kystdefensionens Tid - var Mobiliseringsbesætning ikke udsat, og Batteriet havde kun været benyttet som øvelsesfort for Kystkadetter en enkelt Gang i 1935.

Hvad endelig Spødbjergbatteri angaar var dette delvis faldet sammen og de 2 - 75 m/m P.K. opmagasineret paa La.

Naar Kystdefensionens Forter og Batterier saaledes var henlagt i de her nævnte Beredskabsgrader var dette foretaget med absolut Erkendelse af de alt paapegede Mangler, hvortil yderligere kunde tilføjes adskillige, saasom: de forældede Mæskinanlæg, de primitive sanitære Anlæg og Beboelsesforhold, Manglen paa Møbler og Inventar m.v., alt Foranstaltninger som det ikke havde været muligt at afhjælpe for det egentlige krigsmæssige var bragt til Dato.

At det ikke i Løbet af de 5 Aar var lykkedes at bringe Krigsberedskabet op i et højere Plan end her skitseret, behøver vist for Materiellets Vedkommende ingen nærmere Uddybning; derimod vil man maaske med en vis Ret kunne spørge, om det da ikke havde været muligt paa et noget tidligere Tidspunkt at indlede Uddannelsen af Mobiliseringsbesætninger til det svære og mellemvære Skyts. Hertil er kun at bemærke, at Kystdefensionens Ledelse saa sig nødsaget til at begynde smaa ved at lade Mandkabsuddannelsen i de første Aar foregaa paa de mindre Kystværker; først naar man mente at være naaet over Forsøgsstadiet og visse Erfaringer var indhøstet, turde man indlade sig paa Løsningen af de større Opgaver, som Skydning fra de store Søforter maatte siges at være. Man havde tillige den Opfattelse, at med de smaa Uddannelseshold, som der var Tale om, fik man et mere klart Billede af de virkelige Forhold ved Bemanding af de mindre Værker, der bedre kunde organiseres i deres Helhed, end ved Bemanding af Søforterne, hvor Uddannelsesholdene kun vilde strække til til en Besættelse af enkelte af de store Kanoner. Saaledes kunde man f. Eks. i 1937 kun besætte 3 - 30,5 cm K. paa Middelgrundsfort.

IV.

Med det bestemte Maa! nu for Øje saa hurtigt som muligt at bringe de 4 Hovedforter op i et til Tidens Krav svarende 1. Krigsberedskab, søgte Kystdefensionen - samtidig med Iværksættelsen af de ekstraordinære Anskaffelser i Henhold til 5 Aars Planen - at tilrettelægge Uddannelsen af Mobiliseringsbesætningerne til de 4 Forter efter en bestemt Plan, der gik ud paa først at faa de eldste Aargange udskiftet og erstattet med nyt Mandskab, saaledes at alt Mandskab fra Kystartilleriets Tid efterhaanden helt kunde udgaa; og Uddannelsen af Kystdefensionens Artillerimandskab vilde da herefter kunne til at foregaa paa følgende Forter i de kommende Aar:

	<u>SV. OG M. SV. Skyts.</u>
I 1938 paa Dragerfort	4 - 17 cm
I 1939 paa Kongelundsfort	4 - 15 cm
I 1940 paa Middelgrundsfort	5 - 30,5 cm
	8 - 17 cm
I 1941 paa Flakfort	6 - 21 cm

En Revision af Kystdefensionens gamle Krigs-Bemandings-Regle-

menter var bleven foretaget i 1938/39, og Besætningerne til samtlige Forter og Batterier var hæmsed reduceret med ca. 500 Mand til o. 2300 Mand (Luftvernsbesætning ikke iberegnet). - Besætningsreglementerne undergår stadig mindre Forandringer og er ikke endelig godkendte af Marineministeriet.

Med Hensyn til Kystdefensionens ekstraordinære Anskaffelser i Henhold til 5-Aars Planen skal der til de væsentligste Anskaffelser vedrørende Artillerimateriellet knyttes enkelte Bemærkninger:

----- Lysbillede ----- /.

1. Anskaffelse af 34 t. Nitroglycerinkrutt til 30,5 cm K L/40 Mg.

Ved Overtagelsen i 1932 var en stor Del af Kruttet til det svære Skyts i en saadan Stand med Hensyn til kemisk Stabilitet, at det var uforsvarligt at beholde det længere. Til Erstatning er indkøbt 34 t. Nitroglycerinkrutt, hvoraf man endnu mangler at faa forfærdiget 113 Ladninger.

2. Anskaffelse af 20 t. Nitroglycerinkrutt til 17 cm K. Mg. og Df.

Til 1043 nye Brisantgranater paa Mg. er nu forfærdiget 902 Ladninger, saaledes at der her mangler 141. Herefter bliver 766 stk. Ladninger af Aargang 1919-20 frigjort paa Mg., disse Ladninger skal forges og suppleres med 31 stk. og overføres til Df., hvor man til 797 nye Projektiler kun har 320 stk. forældede Ladninger.

Resume: Man mangler endnu at forfærdige 172 stk. 17 cm Ladninger.

3. Fortsat Omdannelse af 1043 Stk. 17 cm Granater.

Ved Overtagelsen i 1932 forefandtes til de 12 stk. 17 cm paa Mg. og de 4 stk. 17 cm paa Df. ialt kun ca. 500 forældede, men dog anvendelige Brisantgranater, medens Resten af Ammunitionsbeholdningen var Sortkruttgranater og uladte Panserprojektiler. De 500 Brisantgranater blev forsynede med parabelsk Forpart, og suppleret med 300 Brisantgranater fremstillet af gamle Kruttgranater fik Df. i Maj 1935 den nødvendige Krigsbeholdning paa 800 stk. Br. Gr.

Da herefter Mg. stod uden nogen anvendelig Krigsammunition til 17 cm begyndtes en Modernisering af 1043 gamle uladte Pansergranater. I Begyndelsen af 1940 havde en Beholdning paa 622 stk. og først hen

paa Sommeren blev Arbejdet afsluttet som planlagt. Rækningen forøgedes herved fra 128 - 178 km, som ved Mg.s tilbagetrukne Beliggenhed var af største Betydning. (Forøgelsen ca. 39 %)

4. Fortsat Omdannelse af 270 Stk. 35,5 cm Pansergranater til 30,5 cm Panserbrisantgranater til Mg.

Ved Overtagelsen i 1932 havde til 5 Stk. 30,5 cm paa Mg. kun en Beholdning af 567 Panserbrisantgranater (113 pr. Kanon) Ved Nedlægning af Df.s 35,5 cm Batt. i 1935 frigjordes 270 Stk. 35,5 cm Pansergranater, der nu omdannes til 30,5 cm Pbrgr. Af de 270 Stk. er de 96 færdige (dog uden iskruet Detonator) og anbragt paa Mg. Resten 174 Stk. Projektiler er færdige, paasat Hætte og konserveret, men ikke sprængklare. Batteriets Rækning forøgedes fra 210 - 250 km.

5. Elektrificering af 30,5 cm Batteriet paa Mg.

Det 30,5 cm Batteri paa Mg. havde en Skudhastighed paa 1 Skud hvert 5. Minut. Efter Forsøg med Elektrificering af saavel Højderetning, Sideretning og Projektilophejning ved en Kanon i 1937, blev Arbejdet med generel Elektrificering paabegyndt, idet den praktiske Skudhastighed blev fordoblet (1 Skud hvert 2,5. Minut)

Arbejdet er nu afsluttet, men Anlægget er endnu ikke afprøvet, idet Fortets Kraftcentral p.t. gennemgaar en Modernisering.

6. Fremstilling og Montering af Sideretningsindikator til 17 cm K. paa Mg.

Ved Øvelser med 17 cm Batteriet paa Df. i 1934 viste det sig vanskeligt at holde kontinuerligt Sidesigte, som de nye Ildledelsesprincipper nu krævede. Kanonerens Sideretningsanordning var baseret paa, at man lod Maalet trække ind i Sigtekikkertens Akse og saa af-fyrede mens Kanonen stod stille. (Drejningen af Kanonen udføres nemlig ikke af Sidesigteren, men af et Par Mand nede paa Brisken og efter Ordre fra Sidesigteren). I 1935 forsøgte at elektrificere 2 Stk. 17 cm K. paa Mg., saaledes at Sideretningskontrolleren betjentes af Sidesigteren. Resultatet var ikke som ventet, hvorfor man til Artilleriskolen paa Df. 1938 forsynede Kanonerne med en Følgeviserordening i Lighed med den der anvendes i "Peder Skrams" Taarn.

Resultatet med denne Anordning var tilfredsstillende, hvorfor man besluttede, at Mg.s 17 cm ligeledes forsynedes med Sideretningsindikatorer. Disse er nu færdige klar til Paamontering.

7. Anskaffelse af forskelligt Ildledelsesmateriel omfattende: Korrekterer, Fejlskiver, Fejlkikkertter, Observationskikkertter, Feilborde, Vejrtropsmateriel og andet Materiel til Artillericentraler.

Anskaffelserne nærlig afsluttede.

8. Andring af Briskekræmme fra Inddeling 6280 - 6300 Ts.

Med Udviklingen af K.D.s Ildledelsesapparater og Modernisering af Skytset frekton ogsaa Nødvendigheden af Ensartethed. De fra Artillericentralen opgivne Data maatte for Mg's Vedkommende korrigeres ved Hjælp af særlige Tabeller, da Mg.s Skyts blev indstillet efter den forældede Briskeinddeling paa 6280 Ts. Dette gav under Skydning hyppigt Anledning til Fejl (ved indirekte Skydning). Arbejdet er nu fuldført ved det 30,5 cm Batteri, men ved det 17 cm.s Batteri er Arbejdet kun ved ca. Halvdelen af Kanonerne afsluttet.

9. Anskaffelse af 6 Stk. 40 mm R.K. med 1000 Skud pr. Kanon.

De 6 Stk. 40 mm R.K. i Enkeltaffutage skulde opstilles saaledes: 2 Stk. paa Mg., 2 Stk. paa Ff. og 2 Stk. paa Df. Efter en senere mere omfattende Plan for A.L. Armering paabegyndtes Arbejdet med Støbning af Briske paa Mg. og Ff. til hvert Sted 2 40 mm R.K. i Dobbeltaffutage. Briskene paa Mg. blev til Trods for den strenge Isvinter færdige til Tiden, hvorimod man paa Ff. kun lige var begyndt. Kanonerne, der skulde leveres i Marts 1940, var prøveskudte og klar til Afsendelse. Ammunition og en Del Tilbehør er modtaget, hvorimod Kanonerne blev tilbageholdt.

V.

En særlig Episode indenfor Kystdefensionens Virksomhed er kendetegnet ved Septemberkrisen i 1938, som indtraf henimod Maanedens Slutning, og som medførte, at man stod overfor Muligheden af Sikringsstyrkens Formering paa kort Varsel. For Kystdefensionen blev denne Episode en virkelig Prøvelsens Tid, da man nærlig for første Gang stod overfor Realiteter. Som Situationen læs var Søneringen m.H.t. de 4 Hovedforter kun i sin Vorden og vilde tage Aar inden den endelig var gennemført, og bort-

set fra det lettere Skyts kunde der kun regnes med en egentlig krigsmæssig Belegning af Flakfort og Dragerfort, der nu begge var opført i 1. Krigsberedskab. Mobiliseringsbesætningernes Uddannelse ved de 17 cm K. paa Bf. var til alt Held blevet afsluttet d. 7. September, og Mandskabet, der oprindelig var bestemt til Hjemsendelse, overflyttedes straks til Lynetten og Flakfort for omgaaende at assistere ved de forestaaende Beredskabsforanstaltninger. Mangfoldige var disse m. H. t. Materiellets Fordeling, Personellets evt. Modtagelse og Underbringelse m. v. De udenbys Verker havde i flere Aar henligget ubelagt og var for en stor Del blottet for brugeligt Inventar, fordi man havde haft Anvendelse for dette andet Steds. Hvad der blev sat i Gang af Transporter af Ammunition, Haandvaaben, Inventar, Forbrugsgods m. m. skal jeg ikke trætte D. Herrer med, blot nævne, at med de Erfaringer, der indhøstedes, fandt Kystdefensionen det meget uheldigt at saatlige Verker ikke laa inde med alle deres Beholdninger, da det viste sig at være forbundet med uhyre Vanskeligheder at rekvirere og transportere saa betydelige Mængder og Vægte, som der her var Tale om paa saa kort Varsel; heller ikke kunde man regne med at have de fornødne Arbejdstyrker til Disposition. - For imidlertid at raade Bod paa de mest isjnefaldende Mangler foretoges en Del Beredskabsanskaffelser, som, hvorvel de betød et Skub i den rigtige Retning, kun virkede som en Draabe i Havet; thi da Krisen var drevet over og alt sandede Fred - tilsyneladende - blev Pengekassen klappet i for yderligere Indkøb og Mandskabet hjemsendt.

Hvorledes Kystdefensionen som Helhed bedømte denne kritiske Situation fremgaar med al Tydelighed af en Udtalelse, indsendt til Marineministeriet som jeg skal tillade mig at opløse:

"Det var med den største Følelse af Utryghed, man i de kritiske Dage i September oplevede Situationen, saaledes som den udviklede sig, da man maatte se Sandheden i øjnene og erkende, at saafremt en Krigssituation var opstaaet, vilde det have været af katastrofal Natur for Kystdefensionens Vedkommende, om Landet var blevet indviklet i en Krig, da det maatte forudses, at den første Fase af et evt. Angreb paa Hovedstaden var blevet indledet med Forterne af Luftstyrker, og at Kystdefensionen i sin nuværende Forfatning fuldstændig manglede anvendeligt Luftskyts og øvrige Beskyttelsesforanstaltninger mod Gas- og Bombeangreb.

Uden nævneværdig Risiko kunde en angribende Luftstyrke derfor i Løbet af ganske kort Tid have fordrevet Besætningerne fra Forternes Dæk, uden at man kunde skaffe dem den mindste Dækning eller Beskyttelse, hvorefter Bombardementsmaskinerne i lav Angrebshøjde vilde have været i Stand til fuldstændig at ødelægge Kanonplacemeterne, uden at der forinden var skabt blot Mulighed for at løsne et eneste Skud, saaledes at man var fuldstændig udelukket fra selv med de største Ofre at yde Modstand af nogen som helst Art.

Saafrømt et Angreb fra Søen - imod Forventning - skulde være blevet indledet af fjendtlige større Skibe eller af lettere Kræfter, forinden Forterne var blevet fuldstændig nedkæmpet, vilde et Samarbejde under de nuværende Forhold mellem Eskadrens Skibe og Kystdefensionen kun være blevet af yderst ringe Betydning. Saafrømt Kystdefensionen derfor i Fremtiden skal have nogen Eksistensberettigelse som et Led i Rigets Forsvar og ikke blot skal ligge hen som en tom Trusel, bør der snarest bevilges de fornødne Midler til Afhjælpning af de saa ofte paapegede iøjnefaldende Mangler."

VI.

I den efterfølgende ret rolige Periode fortsattes nu Kystdefensionens Virksomhed efter de engang givne Retningslinier i Følge hvilke Fuldførelsen af Kongelundsfort i 1. Instans stod paa Dagsordenen.

Kongelundsbatteriet, som det oprindeligt hed, blev færdigbygget i 1916 og var anlagt med det Formaal for øje:

- at beskytte udlagte Minesparringer i Køge Bugt,
- at hindre lettere fjendtlige Fartøjers Operationer i og Passage af Drogden,
- at spærre Adgangen til sorte Rende.

Fortets tidligere omtalte Hovedarmering: de 4 - 28,5 cm Haubitzer var med de stigende Krav til større Rækning, Skudhastighed, Ammunition, Skydefrihed samt mere spredt Opstilling i enhver Henseende forældet, og Marineministeriet havde derfor allerede i 1934 efter Kystdefensionens Indstilling - givet Bemyndigelse til at foretage en første Omarmning af Fortet ved at erstatte dette Skyts med 4 - 15 cm P. K. L/43 (H.T.) samt lade disse Kanoner omaffutere i Kystskytsaffutage.

Med den projekterede Omarmering vilde Kanonerne Rækning blive: 16,500 m, Skudhastigheden 3^{S_k}/Minut, Krigsammunition: 340 Stk. P.B. og 440 Stk. B., Skydefriheden betydelig forøget samtidig med, at Kanonerne fik en mere spredt Opstilling.

Uden paa nogen Maade at gaa nogen for nær, maa det vel her siges, at Kystdefensionen sikkert i 1934 havde opstillet sit Budgetoverslag vedrørende Fortets Rekonstruktion noget vel optimistisk, thi da man stod overfor Opgavens Løsning i Praksis, melde sig straks adskillige Krav, som man i hvert Fald ikke formaaede at indfri for det stipulerede Beløb. Spørgsmaalet om Fortets Fuldførelse blev derfor stillet i Bero p. Gr. af Mangelen paa Midlers Havelse og hvilede faktisk i 4 Aar, indtil det efter fornyede Overvejelser og Forhandlinger med Marineministeriet i 1938 lykkedes at faa Spørgsmaalet genoptaget og de fornødne Midler stillet til Disposition.- I Henhold til et indgivet Licitationsstilbud om Jord, Beton og Bygningsarbejder afsluttedes endelig i Novbr. 1938 en Kontrakt med A/S Monberg og Thorsen, som omgaaende gik i Gang med Arbejdet og fuldførte det i Løbet af Vinteren og Foraaret, saa betids, at Fortet kunde tages i Brug d. 29/8 1939 i Overensstemmelse med den lagte Plan.

----- Lysbillede ----- 2.

Samtidig med Omarmeringen foretages ved selve Fortet forskellige Ombygninger, der i det væsentligste omfatter følgende Beton- og Byggearbejder:

I Fortkernen:	1 Artillericentral
	1 Kommandocentral
	2 Beredskabs- og Ammunitionsrum
	1 Ildleder- og Afstandsmaalerstation.
og til det 15 cm Skyts:	2 Fløjbriske med underværende beskyttede Beredskabsrum
	1 Betonvej, der forbinder Fløjkanonerne,
	1 Kabelporterne, der beskytter Ledningsforbindelser m.m. til Fløjkanonerne fra Fortkernen.

Til nævnte Bygningsarbejder skal kortelig anføres:

at de i Fortkernen nyopførte Artilleri- og Kommandocentraler, Beredskabs- og Ammunitionsrum hver især er beskyttet af Jernbetonkonstruktioner med svær Jernarmering, der giver de respektive Rum den fornødne Modstandsevne, idet de øvre Dækplader er af varierende Tykkelse (110 - 150 cm), dimensioneret for Træfning med 100 kg. Luftbomber eller 28 cm P.Br.Gr. med Anslagshastighed 375^mSek.

I den midterste Del af Ammunitionsmagasinet anbringes samtlige Krudtladninger til 15 sm P.K.; Projektilerne anbringes i de to Beredskabsrum.

at nyopførte og hertil sluttende gamle Rum kan lukkes gastæt, idet Luft-rør, Ventilsteder, Dørankre, Boringer m.m. er indstøbt i Beton, at Ildleder- og Afstandsmaalerstationen, der ligger oven paa den tidligere Sprængtravers, er dækket med en 22 mm Staalplade, hvorpaa der er anbragt en pansret (sprængstyksikret) 3 m Afstandsmaaler. I selve Stationen kan opstilles Pejlskive for Pejltjenesten. Den tidligere 3 m Afstandsmaalerstation er bibeholdt.

at Fløjbrisken med underværende beskyttede Beredskabsrum er anbragt udenfor Fortkerne ca. 30 m fra nærmeste Kanon for at give Skytset en saa spredt Opstilling som mulig. De to Fløjbriske er nærlig ens, og Briskene er bygget paa et kredsformet Fundament; en 150 cm tyk Jernbetonplade med Brystværn af varierende Tykkelse. Betonfundamenterne er af Sikkerhedshensyn ført ned til fast, uopgravet Byggegrund.

Til disse af A/S Monberg og Thorsen udførte Bygningsarbejder m.v. knytter sig endvidere de ved Kystdefensionens egen Foranstaltning udførte Arbejder ved Kasernebygningen (Istandgørelse under Belægning, Indretning af Kvarter og nye Rum, Centralvarme m.v.) Opførelse af en ny Mandskabsbarak, en Sanitetsbygning med Indretning af Rum for nyt Hydrofoer anlæg, Kedelrum, Brandselsrum og Baderum til hvilken sidste Spørgsmaalet om Fortets Vandforsyning syntes løst saa godt som det efter Forholdene var muligt paa et Sted paa Amager, hvor saa ringe Vandmængder forefindes.

En Opgørelse over Udgifterne ved Kongelundsforts Rekonstruktion, Omarmering m.m. foreligger ikke exakt opgjort, men tilnærmelsesvis vil jeg anslaa Beløbet til ca. 0,35Mill. Kroner, fordelt med ca. 25.000 Kr. til Søartilleriet, ca. 110.000 Kr. til Monberg & Thorsen, medens Resten er afholdt af Kystdefensionen ved egne eller særlige Midler.

VII.

Paa Grund af den urolige udenrigspolitiske Situation/ - og for i Marts-April ikke at staa lige saa uforberedt som under Septemberkrisen - blev det bestemt, at der til Møde ved Kystdefensionen den 8. Maj skulde indkaldes ca. 600 Mand for Etablering af en Sikringsstyrke til Mg., Ff. og Df. Det genindkaldte Mandskab af 1937 og 38 Aargangene udsattes til det Skyts, hvortil det tidligere havde været uddannet og i Løbet af de 2 Maaneder, Beredskabsperioden varede, afholdtes for første Gang i Kystdefensionens Tid Skydninger med svært og mellemsvært Kaliber af større Format; endvidere blev der Lejlighed til at afholde Pejlløvelser i n.- og s.- Afsnit, hvorunder P.S. for en Tid stilledes til Disposition for Kystdefensionen.

Under en Beredskabsperiode som den omhandlede, hvor alt faktisk traadte i Funktion, og hvor man fik Lejlighed til at indhøste praktiske Erfaringer, tegnede saavel de personelle som de materielle Svagheder sig særligt grelt, men hvorom alting er, det bør erkendes, at fra dette Tidspunkt indtraadte for Kystdefensionen en virkelig Bedring af Tingenes Tilstand, idet der bl.a. vejredes en blidere ministeriel Medbør i bevillingsmæssig Henseende.

Paa Marineministeriets Foranledning resummerede saaledes Kystdefensionen i 1939 alle sine Krav og Ønsker med Hensyn til Hovedforterne og i sine Beregninger kom man til et Beløb af 9 Mill. Kr. Af disse er nu en Del kommen til Udførelse, og jeg skal kortelig gøre Rede for de betydeligste af de fremsatte Forslag, nemlig

1. Den udvidede Plan for A.L.-Armeringen ved 40 m/m og 20 m/m Skytset,
2. Forbedringen af Kystdefensionens Projektørmateriel,
3. Fornyelsen af Forternes Kraftanlæg
- og 4. Etableringen af et nyt Kabelnet mellem Lynetten, Middelgrundsfort, Flakfort og Saltholm,

idet Forslagene vedrørende Gasmasker, Staalhjelme, ny Karabiner, Haandgranater, Beklædning, Løgerekvisiter m.m. senere er bleven delvis løst under eet for det samlede Søværn.

1. A.L.-Skyts.

Naar der i de senere Aar var Tale om at fremsætte Forslag om en A.L.-Armering, har det indgaaende været drøftet om man med en rationel Løsning af Forternes Selvforsvar mod Luftangreb samtidig formaaede at give dette A.L.-Forsvar saadanne Dimensioner, at det tillige kunde

tjene som et Led i Københavns Luftforsvar, og dermed dække den svage og meget udsatte Søfront. Denne saa indlysende Tanke har dog p. Gr. af Bekostningsspørgsmaalet ved Anskaffelse af det sværere A.L.-Skyts (75 m/m - 10,5 cm) ikke haft nogen Mulighed for Gennemførelse, og man har derfor indskrænket sig til den mere opnaaelige Opgave: Ved en Kombination af 40 m/m og 20 m/m A.L.-Skyts at give Forterne det strengt fornødne A.L.-Selvforsvar.

Kystdefensionens udvidede Plan for A.L.-Skyts blev udarbejdet i Samraad med Søartilleriet og omfattede:

14 Stk. - 40 m/m A.L. K. i 7 Db.Aff. (3-Mg., 2-Ff. og 2-Df.)
og 6 - " - " - i Enk. Aff. (3-Ln., 2-Kf. og 1-Mb. som A.L. Skolefort)

hvoraf de sidste 6, som altsaa var under Fremstilling i Bofors, indtil videre skulde opstilles paa de 3 Søforter med 2 paa hvert Fort, saaledes som oprindeligt bestemt.

Af 20 m/m A.L.-Skyts ønskedes ialt 17 Stk. fordelt til samme Forter (4-Mg., 3-Ff., Df. og Ln. og 2-Kf. og Mb.), og det kan nævnes, at disse 17 Stk. til Kystdefensionen blev medtaget i den samlede Plan for Søværnet paa 68 Stk. - heraf 10 til Holmen - og som det blev overladt Søartilleriet at lade anskaffe.

2. Projektører.

I Tilknytning til den her nævnte Plan rejstes ogsaa Spørgsmaalet om at faa Kystdefensionens forældede - og mod Luftangreb uanvendelige - Projektørmateriel delvis udskiftet med moderne 150 cm Højlys-Projektører fra Siemens; da A.L.-Projektørmateriellet paa Kystdefensionens Forter og Holmen ved Afværgelse af Luftangreb nødvendigvis maatte arbejde sammen, faldt det naturligt, at et Forslag af denne Art udarbejdedes i Forening med Flaadestation og i Samraad med Søminevæsenet. Dette fandt ogsaa Sted, og i det indsendte Fælles-Forslag redegjordes bl.a. for Principperne for de ny A.L.-Projektørers Opstilling i en ydre - og en indre Ring omkring København, specielt til Beskyttelse af Holmens Omraade, Flaadens Basis.

I den ydre Ring indgik de 3 Søforter, hvor 2 synkronstyrede Projektører skulde opstilles paa hvert Fort; endvidere et Lytteapparat paa Mg., og

i den indre Ring indgik Ln. og Luftmarinestationen, med en haandstyret Projektør paa hvert Sted.

Hvad angaar selve Opstilling og Placering af det foreslaaede A.L.-Skyts og A.L.-Projektører skal dette her vises

----- Lysbillede ----- 3.4.5.

3. Kraftanlæg.

Med Moderniseringen af Mg.s 5 - 30,5 om K.indsaa man at den elektriske Strømkilde paa Fortet vilde blive for ringe; samtidig meldte sig Kravet om mere Strøm til et nyt Hydroforanlæg, til Ventialatorer og til de udvidede Artillericentraler, og dette gav Anledning til, at hele Spørgsmaalet om en Udskiftning af alt eksisterende umoderne Maskinanlæg paa Hovedforterne blev taget op til Behandling. Jeg skal blot nævne, at Kystdefensionen nu i det sidste Aar har været og stadig er i Gang med at udskifte og installere

4 B. & W. Dieselmotorer	paa Mg.	
1 - - -	paa Kf.	
og 1 - - -	paa Ln.,	

idet der til disse Arbejder er bevilget ca. 0,4 Mill. Kr. ^{og Df.} ~~FF.~~ var oprindeligt med i Planen, men er nu udgaaet. Endvidere arbejdes der paa Mg. med Installation af Akkumulatorbatteri for at forøge den utidssvarende Spænding paa 73 til 110- Volt.

4. Kabelnet.

Krav om større Ydeevne til Kystdefensionens Telefonnet havde sit Udspring i de Krav, der blev stillet gennem Generalkommandoen om Telefonforbindelser for Luftmeldetjenesten, dels fra Kystdefensionens Forter og Batterier og dels fra Observationsposter bl.a. fra Saltholm. De forhaandenværende Søkabler, der daarligt nok kunde tilfredsstille Kystdefensionens egne Krav bl.a. til forøget Pejltjeneste, kunde slet ikke belastes med denne Luftmelde- Tjeneste. Saaledes opnaaedes en Bevilling paa 93.000 Kr. til Udlægning af nyt Søkabel til Supplering af Kystdefensionens gamle Telegraf-Kabelnet, der ikke var induktionsfri og derfor mindre egnet til Telefoni.

1939

Det ny Søkabel blev udlagt i Efteraaret, og der straktes et 19 Pars Kabel mellem Ln. og Mg., et 10 Pars Kabel mellem Mg. og Ff. og et 5 Pars Kabel mellem Ff. og Saltholm.

Paa Ln. oprettedes i Lynettens Telefoncentral-Bygning en særlig Luftmeldecentral, Østre Frontcentral, og herfra straktes et ekstra Land-Kabel til Forbindelse med Københavns Telefoncentral.

VIII.

I de sidste Dage af August tog den politiske Situation i Europa en saadan kritisk Vending, at den saa længe ventede Krig nu maatte synes uundgaaelig. Mulighederne for en fredelig Ordning ad Forhandlingernes Vej lod sig ikke længere skimte.

Den 1. September rykkede den tyske Hær ind i Polen og d. 3. September fulgte Englands og Frankrigs Krigserklæringer overfor Tyskland. Spillet var i fuld Gang. Efter den afsluttede Ikke-Angrebspagt med Tyskland fulgte Danmark sin hidtidige Neutralitetspolitik i Haabet om - som under Verdenskrigen - at kunne holdes udenfor enhver Konflikt; men Tiderne havde ændret sig siden, og Danmark stod denne Gang - takket være den forsvarsnihilistiske Aand, som i de sidste 20 Aar havde præget Befolkningen, uden noget effektivt brugeligt Neutralitetsværn. Snart skulde det ogsaa vise sig, at "Protesten" blev det kraftigst opnaaelige Middel at anvende mod selv den groveste Neutralitetskrænkelse.

Den 1. September beordredes Indkaldelse af en Sikringsstyrke, som for Kystdefensionens Vedkommende kom til at bestaa af ca. 800 Mand for Belægning af de 4 Hovedforter samt Mosedebatteri, hvorved den samlede Styrke med ca. 250 Befalingsmænd kom op paa ca. 1300 Mand.

Underlagt Kystdefensionen beordredes desuden:

1. Københavns Minespærringer samt en Mineeftersøgnings- og Uakadeliggørelsestjeneste i Sundet og Køge Bugt under Kommandørkaptajn Rosted.s særlige Ledelse og Tilsyn og
2. en Bevogtningstjeneste omfattende den militære Patrouilletjeneste under Ledelse og Tilsyn af de tilforordnede Bevogtningsfartøjers Chefer, hvem tillige det militære Tilsyn blev overdraget med Vagt og Lodstjenesten, hvortil 2 Isbrydere (senere 2 af Grønlands Handels Skibe) samt 6 (senere 8) Toldpatrouillebaade stilledes til Disposition.

Vagtskibene bemandedes udelukkende med civilt Personel og blev i administrativ Henseende underlagt Lodsdirektoratet; Toldpatrouillebaadene førtes af Toldvæsenets eget Personel og underlagdes i administrativ Henseende Toldinspektøren.

En nøje Forberedelse af hele denne Bevogtningstjenestes Organisation og Udførelse var ikke paa Forhaand foretaget og maatte improviseres paa korteste Varsel.

Af en "Arbejdsfordeling ved Kystdefensionens Stab" fremgaar nærmere den som Følge af Sikringsstyrkens Indkaldelse bilrettelagte Organisation.

----- 1 Lysbillede ----- **6.**

Med det genindkaldte Mandskab, som for de værnepligtiges Vedkommende omfattede Aargangene 1934, 35 og 36 samt Vinterholdet 1938 og Foraarsholdet 1939 besattes:

- 4 - 17 cm paa Middelgrundsfort foruden det lettere Skyts
- 6 - 21 cm paa Flakfort " " " "
- 4 - 17 cm paa Dragørfort " " " "
- 4 - 15 cm paa Kongelundsfort
- og 2 - 12 cm H. paa Mosedebatteri.

Af Hensyn til Besætningernes Uddannelse planlagdes Artilleriskydninger, som afholdtes i Dagene fra d. 19. September til d. 6. Oktbr. inden Besætningerne atter skulde hjemsendes og nyt Mandskab indkaldes (300 Mand til Eksercerskole paa Middelgrundsfort).

Resultatet af enkelte af de afsluttede Skydninger skal jeg tillade mig at vise:

----- 5 - Lysbillede ----- **7 8 9 10.**
Ky. mg F. M.

Efter at Hjemsendelsen af Aargangene 1934, 35, 36 og 38 havde fundet Sted og nyt Mandskab var blevet indkaldt, indskrænkedes Beredskabet for det kommende Vinterhalvaar til en Belægning af de 3 Søforter med uddannet Artillerimandskab til 4 - 12 cm K. paa hvert Fort til Sikring og Bevogtning af de udlagte Minespærringer; til Afgivelse af Varselsskud besattes endvidere de oprindeligt kasserede 75 m/m A.L.K. Kystdefensionens samlede Styrke (incl. 160 Befalingsmænd) var nu ca. 775 Mand. Det ny Mandskab gennemgik først en Eksercerskole og uddannedes derefter ved de 2 x 4 - 17 cm Batterier paa Middelgrundsfort, men naaede paa Grund af Vinterens Isvanskeligheder ikke at faa deres afsluttende Artilleriskydninger afholdt.

Denne Ordning, suppleret med en Belægning af Borgstedbatteri i Januar 1940 for Bevogtning af udlagte Minespærringer i Grønsund, bibeholdtes i det væsentlige indtil d. 9. April 1940, til hvilken Dato net-

op Indkaldelse af Mobiliseringsbesætninger til Middelgrundsforts 5 - 30,5 cm K. foruden Luftværnsbesætninger (ialt 460 Mand) var berammet. Den 2. April var Mandskabet blevet overflyttet til Plakfort, for at Middelgrundsfort kunde være klar til Indlogering af det nye Mandskab.

Med Henblik paa Uddannelsen af Luftværnsbesætninger til det A.L.- Skyts, som Kystdefensionen regnede med at faa overdraget i Løbet af 1940, oprettedes i November i Samarbejde med Dansk Riffel-Syndikat et A.L. - Instruktionskursus for Kystdefensionens Befalingsmænd og Artilleri-Mekanikere, hvori tillige deltog enkelte Befalingsmænd fra Flyvevæsenet og Flaadestationen. Det oprettede Kursus med ialt 26 Elever, hvoraf de 15 uddannedes som A.L.-Skytter, lededes af Kaptajnløjtnant Westenholtz, der ydede en virkelig fortjenstfuld Indsats ved i Løbet af Vinteren at kvalificere alle Deltagerne til at kunne forrette Tjeneste som A.L. - Instruktører paa kommende A.L. Skoler for vpl.

Under A.L.-Skydningerne som afholdtes fra Mosedebatteri i den værste Kuldeperiode, afgaves ialt c. 11.700 Skud med 8 mm I.A. og c. 2800 Skud med 20 mm. Alene i Ammunition kostede dette A.L. Kursus ca. Kr. 15.000.

Københavns Minespærringer.

Den 4. September etableredes Københavns Minespærringer og Udlægningen paabegyndtes straks med det Fartøjsmateriel, der stilledes til Raadighed: Sixtus, Dampbaad A og nogle Minebaade. Senere detacheredes Sixtus til Store-Bælt, hvorefter man maatte klare sig med Dampbaad A alene. - Udlægningen af N.A. - Spærringen var tilendebragt d. 5. Septbr. og S.A.-Spærringen d. 8. Septbr. Afvigende fra den oprindelige Plan etableredes S.A.- Spærringen med en Gennemsejlingsaabning i den gravede Rende i Drogden i Stedet for at have Besejling vesten om Spærringen. Hvad angaar selve Spærringens strengt fortrolige Karakter, var denne noget problematisk, eftersom det blev tilladt at udlevere Kort med indtegnede Minefelter til de under Kystdefensionen i Vagtskibe og Patrouillebaade tjenstgørende civile Førere; ogsaa Lodserne var naturligvis vel bekendt med Minefelternes nøjagtige Beliggenhed.

Normalt laa Spærringerne desarmerede og kunde kontrolleres og betjenes fra de henholdsvis paa Middelgrundsfort og Dragørfort oprettede Søminestationer.

I den Tid Spærringerne var etableret foretoges dagligt Efter-
syns- og Reparationsarbejder, ofte af ret omfattende Karakter, da der
hyppigt forekom Paasejling af Kant-Minerne i Gennemsejlingsaabningerne,
til Trods for, at Bredden af disse var ca. 250 m. Under hele Isperioden
laa Virksomheden stille og efter denne viste det sig, at Spærringerne
havde lidt megen Skade. Da Spærringerne i April af S. A. og i Juni af
N. A. blev taget op, savnedes ialt 52 Miner, men senere er 17 Miner fun-
det og bragt i Land.

Mineeftersøgnings-tjenesten.

Da de tyske Minespærringer i den sydlige Adgang til Sundet
mellem Ulvshale og Falster Bo blev udlagt, maatte en Minedrift - saaledes
som vi kendte den fra Verdenskrigen - kunne forventes. Af Hensyn til den
almindelige Skibsfart oprettedes derfor en Mineeftersøgnings- og Mine-
skadeliggørelsestjeneste i Sundet og Køge Bugt. Lejede Fiskekuttere
med civile Besætninger benyttedes hertil, og stationeredes med 1 Kutter
i Rødvig, 2 i Dragør og 1 ved Lynetten. For konstant at have Forbindelse
med Kutterne under deres Sejlads, installeredes Radiotelefon ombord i
Kutterne, og Forbindelsen opretholdtes over den paa Lynetten oprettede
østre Frontcentral. I den daglige Mineeftersøgnings-tjeneste assisterede
Luftfartøjer, der rekvireredes til dette særlige Formaal. Indtil den
9. April uskadelliggjordes af de fra Kystdefensionen udsendte Minehold
ialt 49 drivende Miner og 167 ilanddrevne tyske Miner. Mineeftersøgnings-
og Mineuskadeliggørelsestjenesten opretholdes stadig, men paa Grund af
den betydelig aftagne Minedrift er Virksomheden nu noget indskrænket.

Angaaende Bevogtningstjenesten indenfor Københavns Red-Område, skal
anføres, at den militære Patrouilletjeneste organiseres^{des} saaledes, at 1
Baad konstant var paa Distrikt, hovedsagelig i søndre Afsnit, 1 Baad
til Tjeneste paa Lynetten, hvor den i vid Udstrækning tillige benyttedes
i særlig Mission til Eskorte af Minebaade til Store Bælt, Mineeftersøg-
ning, Slæbning under Skydninger fra Forterne til egne Øvelser og Forsøg
m.m., og 1 Baad paa Holmen for Eftersyn, Forsyning og Frihed. - I Vagt-
og Lodstjenesten, der udførtes i intimt Samarbejde med Lodsdirektoratet
og Toldinspektoratet var Nordre Vagtskib tillige Stationskib for Lod-

serne, Søndre Vagtskib tilsvarende for Lodserne, naar de ikke kunde anløbe Drogden Fyr paa Grund af Vejret. - Begge Vagtskibe laa opankrede paa deres anviste Pladser og havde ikke Maskinbesætninger ombord. Der etableredes Telefon henholdsvis over Middelgrundsfort og Dragørfort og til Afgivelse af Varselsskud installeredes Kanon ombord. Skibene førte Splitflag med Kronet Anker og var udstyret med de foreskrevne Afvisningssignaler. Til Assistance specielt til Afvisningstjenesten knyttedes til hvert Vagtskib 2 Toldpatrouillebaade, hvoraf den ene var paa Distrikt, den anden disponibel, medens Resten havde fri. Endelig disponerede Kystdefensionen over 4 hurtiggaaende Motorbaade, som udlagdes med 1 til hvert af de 3 Søforter, og 1 "Fandango", som Kystdefensionen havde købt af Dr. Bøje Benzon for 1 Kr., ved Lynetten; i Vintermaanederne maatte dog disse Baade oplægges. Da Isvanskelighederne for Alvor i Januar 1940 indtraadte, maatte alle Skibene, Vagtskibene, Torpedobaadene, Toldvæsenets Baade efterhaanden inddrages, og de naaede ikke senere at træde i Funktion; ganske vist havde man allerede d. 28. Marts gjort et første Forsøg paa at faa genudlagt Vagtskibene og Patrouillen iværksat, men forgæves, Isen holdt dem stadig bundet. Ogsaa Forterne havde sine Isvanskeligheder. Den normale Forbindelse havde ganske maattet indstilles, og det lykkedes kun enkelte Gange og med Assistance af Isbryder at forsyne disse nødtørfigt. Adskillige naaede ikke i 5 Uger at komme i Land, men Luftfartøjerne blev i denne Periode Kystdefensionen til megen Nytte (Post og Proviant m.m.) I Februar startedes Isbaadstransporterne, og nogle enkelte Billeder vil vise, hvorledes dette foregik.

----- Lysbillede ----- 11.12.13.

Naar man ser tilbage paa denne Del af Kystdefensionens Virksomhed, den af militære og civile saa sammenblandede Bevogtningstjeneste og med et af Forholdenes Ugunst sammenskræbet Fartøjsmateriel af den mest primitive og forældede Art, staar det desværre en saa klart, at det hele var^{et}/organiseret Polititilsyn uden egentlig militær Værdi, ^{ganske i}men / Overensstemmelse med den Forsvarspolitik, som skulde følges. Som Bevogtningstjenesten i Praksis virkede, magtede den ikke ganske sin Opgave, hovedsagelig p.Gr.af Personellets manglende Evne til at skabe Respekt

om sig - til Trods for, at der fra dettes Side udvistes baade Vilje og Forstaaelse. Indskrænker Opgaverne for Militæret sig til kun at være af politimæssig Karakter, bør Tjenesten dog i alle Fald udføres af ^{uddannet} Personel og i Uniform.

Af de mange Indberetninger fra de civile Førere i Vagtskibe og Patrouillebaade fremgaar det med al Tydelighed, at de havde de største Vanskeligheder navnlig med at faa Smaaskibene og Fiskerne til at make Ret, og dette vilde ikke have været Tilfældet saafremt hele Bevogtningstjenesten - som i 1914-18 - havde været lagt an paa en mere militært organiseret Basis med Orlogsfartøjer. Ialt blev behandlet 103 Indberetninger om Overtrædelse begaaet af Fiskere, og 76 begaaet af andre Skibe. En særlig Mangel paa Forstaaelse af Situationens Alvor udvistes af Fiskerne, der udelukkende plejede deres egne Interesser og paa alle Maader søgte at opnaa Dispensation, helst saa de kunde sejle og fiske i selve Minefelterne. Dette fik de dog ikke, men derfor ogsaa de mange Overtrædelser; en enkelt Fisker blev meldt 5 Gange og indberettet til Politiet blandt andet for grov Optræden overfor Føreren af Vagtskibet og Tolderne.

Det er beklageligt at maatte sige det, men heller ikke fra Københavns Politi's Side, hvem Indberetningerne om Overtrædelserne blev tilstillet, mødtes nogen større Støtte og Forstaaelse. Sagerne blæv i den Grad smølet, og naaede man endelig at faa Dom i en Sag, lød denne - ofte efter en 4 Maaneders Behandling - paa en Advarsel eller en minimal Pengebøde. For det udøvende Personel virkede dette Forhold lidet opmuntrende, thi kun 8 af de indberettede Fiskere og 2 af de andre Skibe opnaaede at faa Dom.

Ved fremmede Luftfartøjers Indflyvning over Red-Området indtraf enkelte Neutralitetskrænkelser, som blev imødegaaet ved Afgivelse af Varselskud og direkte Beskydning; med denne sidste var det ikke meget bevendt, da man ikke paa Forterne ejede automatiske Luft-Vaaben, og man saa vidt muligt skulde undgaa at skyde ind over Land; som Regel naaede man ikke at faa afgivet mere end et Par Skud, og disse var da som oftest de løse.

----- Lysbillede -----

Alt hvad der staar i Forbindelse med Begivenhederne d. 9. April ligger udenfor dette Foredrags Ramme, men jeg vil lige berøre et enkelt Forhold, som maaske i nogen Grad illustrerer, i hvor vid Udstrækning

Kystdefensionen var forberedt paa den optrækkende Situation.

Den 8. April om Eftermiddagen forhandlede Søværnskommandoen om, hvorledes man muligen vilde stille sig, saafremt der skulde blive Tale om at genindkalde det tidligere uddannede Mandskab til Kystdefensionen - N.J. var jo i Gang med at faa sin Besætning denne Dag. For Kystdefensionens Vedkommende var Forholdet det, at man stod overfor at skulle modtage det nye Mandskab til Middelgrundsfort, d. 9/4, og Spørgsmaalet var da blot, om man skulde sende dette hjem naar det kom, og gøre klar til at modtage det gamle Mandskab, ~~og~~ som kunde paaregnes at møde indenfor en Uges Tid. Kystdefensionen fremførte som sit Synspunkt, at saafremt der ikke var nogen overhængende Fare paa Færde, vilde man foretrække, at lade den berammede Indkaldelse gaa sin Gang; Mandskabet vilde man da straks give en hurtig Artilleriuddannelse og springe Eksercerskolen over. Men saafremt Søværnskommandoen skønnede Situationen for preker, vilde en Genindkaldelse være paakrævet.

Det blev bestemt, at Indkaldelsen til den næste Dag skulde gaa sin Gang, og samme Eftermiddag frakommanderedes tillige Chefen for Middelgrundsfort. I Løbet af Aftenen lykkedes det trods Isvanskelighederne at faa Chefen sat ind, og med samme Fartøj fulgte endvidere en Del af de Befalingsmænd fra Middelgrundsfort, som var beordret til at møde paa Holmen den følgende Dag for at modtage det nye Mandskab. --

IX.

Om Aftenen den 9. April modtog Kystdefensionen Ordre om Rømningen af samtlige Værker allerede d. 11. April; at denne Ordre ikke lod sig effektuere i en Haandevending vil vist ingen betvivle; i det hele laa Situationen saa uklar, og et Utal af nye Problemer meldte sig, som ikke kunde finde deres Løsning, før man direkte havde faaet forhandlet med de tyske Myndigheder og hørt deres Krav og Ønsker.

Som et Resultat af de Forhandlinger, som i de første Dage fandt Sted paa Lynetten og af hele den Udvikling, som senere er foregaaet, er Situationen ved Kystdefensionen i Dag følgende:

Lynetten, som oprindeligt havde været tiltænkt at benyttes som Kommandostation for den tyske Kystbevogtning, blev bevaret for Kystdefensionen, idet man meget kraftigt henledte de tyske Myndigheders Opmærksomhed paa "Trekroner", som med sin Beliggenhed og sine mere rummelige Forhold maatte anses for vel egnet til Formaalet. At Trekroner ikke hørte til Kystdefensionen, men under Havnevæsenet, er en Sag for sig,

men med megen Forstaaelse ordnedes imidlertid dette Forhold paa en for Kystdefensionen heldig Maade. Betingelserne for Kystdefensionens fortsatte Bestaaen under de nuværende Forhold var herved skabt. Trekroner er nu indrettet som Kommandostation for d.t. Kystbevogtning og over Lynettens Central er etableret direkte Telefon til Hotel "Phønix". I det Hele mærker vi meget lidt til dem i det daglige Liv paa Lynetten. Til Transport maatte straks afstaas noget Partøjsmateriel, bl.a. "Kongedybet", der er oliefyret.

Flakfort blev straks overtaget, og 3 - 21 cm K.s Besætninger paa ca. 130 Mand har ligget der ude i længere Tid; nu er der vist ikke 30 Mand tilbage.

Dragørfort benyttes som Kaserne, og til Tider har der ligget op til 300 Mand paa Fortet. Skytset er derimod ikke besat. I Øjeblikket befinder der sig 4 Mand paa Df., men Kystdefensionen kan ikke disponere over Fortet.

Mosedebatteri er taget ind som Ammunitions Depot og henligger fuldstændig kamoufleret under tysk Bevogtning.

Masnedøfort der besattes med Faldskærmstropper, er stadig be- lagt med Besætningen til det Luftskyts, som er opstillet paa Størstrøms- broen.

Fra Kystdefensionens Side ydes der de tyske Myndigheder en vis Assistance bl.a. med Tilsyn af Maskinanlæg og i artilleristiske Spørgsmaal har vi-ogsaa i egen Interesse - været dem behjælpelige.

For et Par Maaneder siden flyttedes 2 A.L. K. med ca. 15 Mand ud paa Middelgrundsfort. Om end man principielt havde foretrukket at undgaa enhver Art af Sammenblanding, har dette Forhold dog ikke givet Anledning til den mindste Misnøje. Kystdefensionen for sin Part ønskede ikke uden tvingende Aarsag Middelgrundsfort afstaaet, og Ønske herom havde heller ikke været fremsat fra tysk Side.

Ifølge Overenskomsten kunde D.t.V. disponere over Kystdefen- sionens Artillerimateriel, og dette har haft følgende Konsekvenser.

Af 9 opmagasinerede 12 cm K. (Armeringsbatterier) er de 8 taget i Brug, idet

4 er anbragt i et oprettet Batteri i Hornbæk
4 - - - - - paa Skagen

fra Dragørfort er de 4 - 12 cm K. fjernet og opstillet i Frederikshavn
 - Kongelundsfort - 4 - 15 cm K. - - - paa Sjællands Odde
 - Masnedøfort - - 4 - 12 cm K. - - - antagelig v. Thyborøn.

----- Lysbillede ----- 15 16 17
 H. S.

En Tid undersøgte den tyske Værnemagt Mulighederne for en Flytning af 3 af Ff.'s 21 cm K. til Hjelm, men denne Tanke er senere ganske forladt.

Ved Kystdefensionen har man siden d. 9. April i videst mulig Udstrækning søgt Organisationen i sin Helhed opretholdt, saaledes at Uddannelsen og Udførelsen af de forskellige Arbejder har kunnet gaa sin Gang uforstyrret. Under de nuværende Forhold har Kystdefensionen haft en Stambesætning paa ca. 175 Mand, og ved Siden af den almindelige Eksercerskole-Uddannelse og Uddannelse af Overkonstabelelever har der paa Middgrundsfort i Sommer og i Efteraaret været afholdt Eksercerskole for Nath-elever og værnepligtige til Kystflaaden. Enkelte særlige Opgaver er yderligere blevet overdraget Kystdefensionen; saaledes den tidligere under Politiet henlagte Kystbevogtning foruden Bevogtningen af Ammunitions- og Mine-depoter i Københavns nærmeste Omegn.

Et Lysbillede visende Kystdefensionens Personelstyrke i de sidst forløbne 3 Aar vil anskueliggøre, hvorledes Forholdene har været paa dette Omraade.

----- Lysbillede ----- 18 19.

I spredte Træk har jeg nu søgt at opridse Kystdefensionens Forhold, og da jeg gentagne Gange har fremsat beklagende Udtalelser over det stramme Budget, har jeg ladet foretage en Opgørelse over hvilke Midler der ^{er} blevet forvaltet af Kystdefensionen siden sidste Søværnslovs Ikrafttræden.

----- Lysbillede ----- 20.

Hvorledes Fremtiden vil tegne sig, derom kan ingen spaa i Øjeblikket, men saa meget kan siges, at naar et dansk Forsvar atter engang skal genopbygges, og det er jo vort inderligste Haab, da vil det stedbundne Skyts, som Kystdefensionen repræsenterer, faa en ganske anderledes sideordnet Stilling med det bevægelige Søforsvar. Thi et Værn kan ikke opbygges efter den Retningslinie, at det skal opretholdes i den Udstrækning det er muligt.